

Այս բոլորը յիրականին՝ եպիսկոպոսական ժողովներ էին: Մինչև 19րդ դար՝ Ազգային եկեղեցական ժողով բացատրությունը եպիսկոպոսական ժողով բացատրությունն համազոր էր: Ճիշդ է որ Ազգային ժողովներէն շատերուն մասնակցած են աշխարհական իշխաններ եւ աւագանիներ: Աւելի-այն իրաւունքները՝ որ հաշիւ եպիսկոպոսական կողմէն Ժողով կարելի է օրինաւոր չէ բարել, Դիւրեւ հաշիւ եպիսկոպոսական կողմէն է օրինաւոր է կողմէն Ժողով բարել, որոշել շահէ՛ որ աշխարհական կողմէն է ինչ վարդապետ եւ հաշիւային է կողմէն Ժողով բարել մասնակցութիւնը է-այն լի յարաբերւած է պարզութիւն: Եւ մինչ զուտ եպիսկոպոսական ժողովը կանոնական եւ աստուածաբանական անխախտ հիմունքներ ունի, եպիսկոպոսական ժողովին աշխարհականաց մասնակցութիւնը մեր մէջ կանոնական հիմունք չէ ունեցած մինչև ԺՓ. դար: ԺՓ. դարուն է որ Պալատինիայով եւ ապա Ազգային Սահմանադրութեամբ՝ պատմական սովորութիւնը կանոնական հանգամանք ստացաւ: Այս պատճառաւ է որ ներկայիս եպիսկոպոսական ժողովը ինքնին կը զանազանուի Ազգային եկեղեցական ժողովէն՝ բնական տրամաբանութեամբ:

Եպիսկոպոսական ժողովի իրաւասութեան սահմանը պատմութիւնը եւ եկեղեցական կանոններն են որ կը զօնեն: Եպիսկոպոսական ժողովները ունին այն իրաւասութիւնները, զորս կիրարկած են անոնք անցեալին եւ զորս եկեղեցական կանոնները տուած են անոնց:

Սակայն կը շեշտենք թէ այս նշումներն ընելով մեր նպատակը չէ 1956ին Գահիրէի մէջ զուգարուած եպիսկոպոսական ժողովի իրաւասութեանց մասին կամ նոյն ժողովի որոշմանց իրաւացիութեան մասին դատումներ ընել: Այդ մասին չենք ուզեր ըսել որեւէ բան:

Ոչինչ կ'ուզենք ըսել նաեւ Ա. Խոնդկարեանի այն պնդումին մասին թէ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին նախաթոռութեան «պահանջ»ը Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին վրայ՝ «բռնաբարում» մըն է վերջնոյս «իրաւասութեան» եւ հետևաբար հակասահմանադրական է ...:

Այս վերջին կէտին մասին եթէ ըսելիք մը կայ զայն ընթերցողին կը թողունք որ ըսէ ...

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՆԵՐՍԷՆ

Հ Ե Ռ Ա. Գ Ի Ր Ն Ե Ր

Հետեւեալ հեռագիրը գրկուեցաւ 29 Յունիսին Ն. Վսեմ. Յարգանքի Վարչապետին:

Է. գտեմ աշխարհ մեր Պատրիարքարանը պատկանում է Ս. Եկեղի կառավարութիւններու բարեօրոշակութեամբ: Ձեռք Վսեմութեան կը գիտենք պահելու համար գոյովինակը (Status-Quo): Կը խնդրենք որ շարունակ ոմն ապականած մարդու կործանել մեր Պատրիարքարանը: Անիկա կեղծ վաւերութիւնք եւ սուսեր մեքենայած է եւ շատ դժուարեւոր մեր բարեխնամ Կառավարութիւնը սխալ առաջնորդած է: Մենք պատաս ենք մեր դեմ եղած զգաւորութիւններ ներքեւ: Կը խնդրենք որ անկողմնակալ մարմին մը այս հարցը բնականաբար կարելու որոշում մը առնուի, որպէս Ս. Քալաթի ամենեւնի Պատրիարքարաններէն միայն դեմ անարգութիւն չըլլայ:

ՏԻՐԱՆ. ԱՐՔԵՊՍ.

Տեղական Հայոց Պատրիարքարանի
Երեսպետի

Ս. Արքեպիսկոպոս Պատր. Փոխարկար Գեղ. Տ. Սուրբ Ստ. Փետր. 45ին ճիշդեցեալ նախաբաններու գրկել հետեւեալ հեռագիր, կարգ մը անգամաւորաբար մտադր վաւերութեան մասին տեղեկ պահելով մեր բարեխնամ Կառավարութիւնը:

Ն. Վսեմ.	Նախարար Արքայական Պալատի
»	» Գիւստապէս »
»	» Վարչապետ
»	» Արքեպիսկոպոս Գործող Նախարար
»	» Ներքին »
»	» Պատկանութեան »
»	» Երեսպետի եւ Երչակային Կառավարիչ

Կ'ուզեմ Ձեր բարձր նկատման յանձնել այն իրողութիւնը թէ Ն. Վսեմապետութիւն մեր սիրեցեալ Թագաւորին հետ Փետր. 4ին մեր տեսակցութեան ետք, Երեսպետի մէջ կարգ մը մարդեր, ընդ որս եւ Հայեր՝

որոնք չեն պատկանիր մեր եկեղեցւոյ, սկսած են եւ կը շարունակեն ստորագրութիւններ հաւաքել, չոր եւ անպիսան խնդրագրերու ներքեւ կցելու համար, որոնց պարունակութիւնը ծանօթ չէ նոյնիսկ ստորագրողներուն: Այս պարագան ճիշդ մըն է նախապաշարելու համար բարեխնամ Կառավարութիւնը՝ որ շատ ազնիւ եւ արդար վերաբերում մը ցոյց տուաւ Պատրիարքարանիս հանդէպ:

Թեեւ գիտենք թէ մեր արդարադատ եւ իմաստուն Կառավարութիւնը նմանօրինակ բուլքերը առ ոչինչ կը սեպէ, այնուհանդերձ քոյլ տուէք որ Ձեր ուշադրութիւնը հրաւիրենք այն իրողութեանց շուրջ զոր կը ներկայացնենք այս հեռագրաւ, Ձեզ տեղեկ պահելու համար իրադարձութեանց:

Կը խնդրենք որ ընդունիք անգամ մը եւս մեր շնորհակալական զգացումները:

ՍՈՒՐԷՆ ԵՊՍ. ՔԷՄԼԱՃՆԱՆ

Պատր. Փոխանորդ

Ներսիսեանի Հայոց Պատրիարքութեան

Ս. Արքանոյս Պատր. Փոխանորդ Գերշ. Տ. Մարկէն Սպա. 15 Փետր. 1958ին հետեւեալ հեռագիրը ուղղեց Ն. Վեհափառութիւն Հիւսէյն Թաղաւորին՝ շնորհաւորելով Նորին Վեհափառութիւնը եւ Յորդանանի Կառավարութիւնը, Յորդանանի եւ Իրաքի Միութեան հրաշակման առիւ:

Յանուն Սբոյ Յակոբեանց Միաբանութեան եւ յանուն Յորդանանի Հայ ժողովուրդին եւ Հայ եկեղեցիին արտաքին շնորհաւորութիւններ յայտնելու պատիւը ունիմ, Յորդանանի եւ Իրաքի միջեւ դաշնակցային կառավարութեան մը ստեղծման առիւ: Աւախ եւ երջանիկ ենք որովհետեւ այս միութիւնը կը պատանի երկու Ք-բէշ արժիւներու բազմաւորութեան ժամանակ, որոնք երկու շաբաթիկներն են Հաշիմական Մարգարեական տոնին եւ Մեծն Հիւսէյն ու Ֆէյսալ Թաղաւորները Արաբական Զարթոնքի ջանք կը տանին, Արաբներու մեծ ազատարարին հետեւումը վրայէն որ Արաբական անկախութեան եւ միութեան առաջին փամփուռ արձակեց:

Նորին Վեհափառութիւնը նահապետական Ալլիի Որդի Հիւսէյն Թաղաւորը, Էստատուն տարիներ առաջ Հայերը իր հովանաւորութեան

եւ պատշապանութեան ներքեւ առաւ: Կեցցէ՛ Արաբական Դաշնակցային Միութիւնը, կեցցէ՛ Հաշիմական Կայսերական Թագաւորութիւնը որ ապահովութիւնն է Արաբներուն, իրենց հպարտութեան եւ փառքին ալբիւրը, ինչպէս նաեւ իսլամութեան եւ քրիստոնէութեան պատշապանը Ս. Ներկին մէջ:

ՍՈՒՐԷՆ ԵՊՍ. ՔԷՄԼԱՃՆԱՆ

Պատր. Փոխանորդ

Ներսիսեանի Հայոց Պատրիարքութեան

Իրաքի եւ Յորդանանի Դաշնակցային Պետութեան մը ստեղծումին առիւով, Ս. Արքանոյս Պատր. Փոխանորդ Գերշ. Տ. Մարկէն Սպա. հետեւեալ շնորհաւորական հեռագիրը ուղղեց Պատր. 15 Փետր. 1958ին եւ 19 Փետր. 1958ին ստացուեցաւ վերեւ դրած պատասխանը:

15 Փետր. 1958

Նորին Վեհափառութիւն

Մեծն Ֆէյսալ Թաղաւոր

Պալատ

Ձեր Հաշիմական Վեհափառութեան, Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան եւ Յորդանանի մէջ ապրող Հայ ժողովուրդի կողմէ կը ներկայացնենք արտաքին շնորհաւորութիւններ՝ Յորդանանի եւ Իրաքի միջեւ դաշնակցային միութեան մը ստեղծումին ուրախալի առիւով: Այս Միութիւնը մեծ Ազատարար եւ նահապետական Ալլիի Որդի Հիւսէյն Թաղաւորի երկու բաժնետուն միջոցաւ կ'իրադարձուի, ան որ 40 տարիներ առաջ Հայերը իր հովանաւորութեան ներքեւ առած էր: Կեցցէ՛ Արաբական միութիւնը, կեցցէ՛ Հաշիմական ազնիւ Թագաւորութիւնը որ Արաբական Զարթոնքի ջանք յառաջ կը տան:

Աստուած Ձեզի հետ ըլլայ:

ՍՈՒՐԷՆ ԵՊՍ.

Պատր. Փոխանորդ

Ներսիսեանի Հայոց Պատրիարքութեան

Պալատ, 19 Փետր. 1958

ԵՆՈՐՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆՈՒՐԱԿ

Նորին Կենսափառութիւն

Սուրեն Նոյն. Բեմաւան

Պատրիարքարան Հայոց

Երուսաղէմ

Նորին Վեհափառութիւն Մեծն Ֆեյսալ Թագաւորէն հրահանգուած եմ Ձեր Միաբանութեան, Ձեզի եւ Ձեր Համայնքի անդամներուն մասուցանել մեր սիրեցեալ Թագաւորին շնորհակալութիւնները, Արաբական միութեան աւիրով Ձեր սխալման շնորհաւորութիւններուն համար:

Ձեզի կը մղտնային առաջնութիւն եւ յառաջդիմութիւն:

ԱՐԲՈՒՆԻ ԳԻՒՆԱՆԱՊԵՏ

Առաքական Զարթոնքի թանկ աւիրով, Ս. Արապա Պատր. Փոխանորդ Կերշ. Տ. Սուրեն Նոյն. Ձեզի Փետր. 19 Փետր. 1958 թ. հրահանգուած եմ Ձեր Միաբանութեան, Ձեզի եւ Ձեր Համայնքի անդամներուն մասուցանել մեր սիրեցեալ Թագաւորին շնորհակալութիւնները, Արաբական միութեան աւիրով Ձեր սխալման շնորհաւորութիւններուն համար:

Յանուն Նորին Ամենապատուութիւն Տ. Տիրան Արեւելի եւ Ս. Յակոբեանց Միաբանութեան, իմ անուանով եւ յանուն Յորդանանի Հայ համայնքին, պատիւը ունենալով մեր հաւատարմութիւնը անգամ մը եւս ներկայացնել Ձեր Վեհափառութեան, Արաբական Զարթոնքի թանկ աւիրով, որ սկսած է Ձեր մեծ հօրը կողմէ եւ շարունակուած է Հաշիմական Թագաւորութեան առիւններէն:

Կ'աղօթենք որ Աստուած պահէ Ձեր Վեհափառութիւնը՝ որ պատշաճ է Սուրբ երկրին եւ անոր ժողովուրդին եւ բխսանեալան ինչպէս նաեւ իսլամական աբալայեան:

ՍՈՒՐԵՆ ԵՊՍ. ԲԷՄԷՆԱՆԱՊԵՏ

Պատր. Փոխանորդ

Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարքարան

Պատական յատուկ կարգադրութեամբ այս առաքել երեք շաբաթը մենեղեան օրերը պատական տոնական օր հռչակուեցան: Այս առիթը պատական համարաւորութիւնը կը նուազէր մենեղեան Տաճարի մեծ հրապարակին վրայ թափարկելու առջ: — Մեր Ս. մենեղեան տանին առիթով, որ քաջական նուազաբանութիւնը շինողներէ 16 Յուն. աւարէն մինչեւ նորաթմ առաւ փառքին հիւրը եւ զաւե նուազեց առաջին գիշերը փառքարանի ժողովուրդին համար: Իրենց արուեստը Ս. թաղամանչաց փառքարանի արաբ հանգրտար համար երկիրը հաշիմ հիւրատարութիւնը կրկնուեցաւ ի թեթեւեմ: Նուազաբանութիւնը շատ քան որ արաբ փառքարանի մեծանուն Ս. առիթը, նուազաբանութիւնը պատրիարքարանի տանին հետեւեալ նախապէս շաբաթը եւ մենեղ. Սրբապան Պատրիարքին:

21 Յունիս 1958, Ամեն

Նորին Ամենապատուութիւն

Տ. Տիրան Արեւելի, Երուսաղէմ

Տեղապան Հայոց Պատրիարքարան

Երուսաղէմ

Ձեր Ամենապատուութիւն

Կը փափային արտաքին շնորհակալութիւններ յայտնել Ձեր սխալման եւ մեծանուն հիւրատարութեան հիմարք Ս. մենեղեան թանկ աւիրով, իրեն Ձեր հիւրը մեծ, Յորդանանի բանակին նուազաբանութիւնը, մենք զմեզ երջանիկ զգացինք, փառքի զգացինք հաշիմ մեր ազգականներու օրհնակին մէջ կը գտնուէինք: Ձեր հիւրատարութիւնը այնպիսի պատուութիւն մը ներգործած է մեր մեքեան եւ արեւուն մէջ որ ժամանակի ընթացքին պիտի չմոռցուի:

Կ'աղօթենք որ Տէր պատշաճ եւ ազատ կացուցանէ Ձեզ փառքներէ: Աստուած Ձեզի երկար կեանք պարգեւէ որպէս Ձեր ժողովուրդը բարգաւաճ օրեր ապրի: Իրապէս զոյգ քաջի հովին՝ էք մեր սիրեցեալ Յորդանանի յարգելի Հայ ժողովուրդին:

Շատ երջանիկ պիտի ըլլանք եթէ պատիւը ընէք մեզի այցելելու, որպէս Ձեր օրհնութիւնները ստանալու աւիրը անգամ մը եւս ունենանք:

Վերջապէս կ'աղօթենք որ Ձեր Ամենապատուութեան հովանիին ներքեւ Հայոց ժողովուրդը բարգաւաճ եւ յառաջդիմէ:

Աստուած Ձեր բոլորին հետ ըլլայ:

Ձեր անկէ լծուեմ

ՍԱԼԱՆ ՊԱՐՏԱՆԻ

Զարդանանի Առաքական Բանակի
Նուազաբանութեան Պատրիարք

ԵԿԵՂԵՅԱԿԱՆՔ - ԲԵՄԵԿԱՆՔ

ԱԻԱԿ՝ 80ՆՍՐ

Յանուարին Կերակի կէտքէ վերջ, փաղտան Կարի մարգարէն և Յակոբայ Տեառնեկոր տանին առթիւ, հանգիստաւ նախատեսակ կատարուեցաւ Ս. Յակոբեանց Մայր Տաճարին մէջ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Զոր նախագահութեամբ Արարողութեանց անարտին, Միաբանութիւնը ձորնեցէք զՏէր շարականի երգեցողութեամբ բարձրացաւ Պատրիարքարան:

Յաջորդ օր, Մայր Տաճարի Ասաց Սեղանին վրայ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցուեց և բարոյց Գեր. Տ. Նորայր Եղս. Պաղարեան, բնաբան ունենալով «Տէր, լոյս իմ և կեանք իմ», Բաւ սփռութեան, Ս. Պատարագէն ետք կատարուեցաւ հոգեհանգստեան հանգիստաւոր պաշտամունք՝ Ս. Աթոռայ հանգուցեալ Պատրիարքին, բաւ հոգեհանգստեան համար, Ամեն. Ս. Պատրիարք Զոր նախագահութեամբ:

Երես օրը կէտքէ վերջ, Մայր Տաճարին մէջ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Զոր նախագահութեամբ կատարուեցաւ Ս. Աստիվանդի նախատեսակ Տօնին ընթացակար վարդապետներն էին Զոյ. Տ. Հայրապետ Վրդ. Պայրանան և Զոյ. Տ. Կիւրիկ Վրդ. Գարեկեան:

Յաջորդ օր, Ս. Պատարագէն առաջ կատարուեցաւ Սարկաւագոյ մասնաւոր հանգիստ, Ամեն. Ս. Երկու Ս. Բարակիրներ, առաջ նորգութեամբ երկու ընթացակար վարդապետ, ներսն, մարգարտագոյ տաղաստաներով և արժանազատ չափերէնով զգեստաւորուած, կատարեցին առաւօտեան ժամերգութեան վերջին մասը Կրօնական այս հոգեպաշտ հանգիստն էր նախագահէր Ամեն. Ս. Պատրիարք Զայրը Ապա Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի աւանդատան — Ս. Սահմանաւոր մատարան մէջ:

Ս. 10 Յունուարի կէտքէ վերջ, փաղտան Ողորդ Մոսման տանին առթիւ, Մայր Տաճարին մէջ մեծ հանգիստաւորութեամբ պաշտուեցաւ տօնին նախատեսակ, նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Զոր, Նախատեսակէն ետք, «Սր էնն յէութեան» շարականի երգեցողութեամբ, Միաբանութիւնը բարձրացաւ Պատրիարքարան:

Յաջորդ օր, Մայր Տաճարի Ս. Դիւանալի մատարան մէջ հանգիստաւորուեցաւ Ս. Պատարագը մատուցուեց և ազգու քարոյ մը խօսեցաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Զայրը և Ս. Պատարագէն ետք, ամպ հովանի տակ, Ս. Խաչապետի մատուցելու ի ձեռքին, նախագահեց Մայր Տաճարին մէջ կատարուած երրորդ մեծահանգիստ թափօրին, որով ետք, «Սր էնն յէութեան» շարականի երգեցողութեամբ, զարմեալ Միաբանութիւն և ժողովուրդ բարձրացան Պատրիարքարան, ուր Ս. Պատրիարքը օրհնուած Նիսաններ բաժնեց բոլորին:

ԿԵՂԱՆԿ և Ս. ԶՆԱՆԿ

13 Յունուար երկու շաբթի, ըստ Հին Տաճարի կազանդի նախօրեակին, երեկոյեան ժամերգութեանէն ետք, առաջ Միաբանութիւնն ու Ս. Աթոռայ պաշտօնէութիւնը բարձրացան Պատրիարքարան, ուր Ամեն. Պատրիարք Զայրը պատշաճ շնորհատարական խօսքերէ ետք բաժնեց բոլորին 1958 տարւոյ Օրացոյց:

Յաջորդ օր, ըստ Հին Տաճարի Նոր Տաճար առթիւ Մայր Տաճարին մէջ մատուցուած Ս. Պատարագի ընթացքին Ս. Պատրիարքը քարոյցեց, «Ես եմ հանապարհ, հշարտութիւն և կեանք» բնաբանով Ս. Պատարագէն ետք, Միաբանութիւն և ժողովուրդ շարականներու երգեցողութեամբ բարձրացան Պատրիարքարան, ուր Գեր. Տ. Սարգիս Եղս. ի զիմաց Միաբանութեան շնորհատարական խօսքեր ուղղեց Ս. Պատրիարք Զոր Սիմեոն Որդ. ի զիմաց ժառ. Վարժարանի և Ընծայարանի աւանդութեան կարգաց խնամուած ուղերձ մը, Նոյնը բոլար Ս. Թարգմ. Վարժարանի Մանկապարտէղէն փոքրիկ մը, Ս. Պատրիարքը պատասխանեց եղած հոգեհանգստեան ուղերձներուն ու բոլորեց բոլորին մէկական նարինջ:

Եր. 18 Յունուարի առաւօտեան ժամը 10ին, Ամեն. Ս. Պատրիարք Զոր զլիսաւորութեամբ, Միաբանութիւնը 10 ինքնաշարժերու մէջ տեղաւորուած, Մայրաքաղաքի դռնէն հանգիստաւոր զնայքով մեկնեցաւ զէպի թեմի մէջ, ուր հասաւ կէտքուան մաս ու Ս. Երեմիան վանքի հանգիստեց հրապարակին մէջ զիմաւորուեցաւ Բեթղեմի վանաց Միաբանութեանն ու տեղւոյն կատարական կազմէն Զանգերու զօղանքին ու ժողովուրդի խաղալութեան ընդմէջէն թափօրը յատաճացաւ զէպի Տաճարի դարձիւր, զոյրները «Խորհուրդ մեծ» շարականը երգելով առաջնորդեցին Միաբանութիւնը զէպի վանք, ուր զիմաւորութեան եկողներ պատուաւորուեցան:

Ժամը 2.30ին, Ամեն. Ս. Պատրիարք Զոր զըլիսաւորութեամբ, Միաբանութիւնը «Զրաչափաւոր մատար զորմեք Ս. Երեմիան Տաճար և ուղղուեցաւ զէպի Սուրբ Ալլըր, որուն ուխտէն ետք Տաճարի մեր բաժնին մէջ կատարուեցաւ ժամերգութիւն ու ծրագրալոյցի արարողութիւն, և Ս. Ալլըրին մէջ մատուցուեցաւ խմբան Ս. Պատարագը Ապա, Ամեն. Ս. Պատրիարք Զայրը նախագահեց Ս. Երեմիան նախատեսակին, որով ետք, «Խորհուրդ մեծ» երգեցողութեամբ, թափօրը բարձրացաւ մեր վանքը, ուր Աւետարանի ընթերցումէն և «Փառք ի բարձրաւոր երգեցողութեանէն ետք ամէնքը նստան Ս. Երեմիան աւանդական հաշտեցողութիւն:

Գիշերուան ժամը 10ին, խորհրդաւոր ու զուարթագին հնչեցին Տաճարին հայկական դանդերը ու բիշ յետոյ սկսաւ գիշերային պաշտամունքը Բեթղեմի Ս. Երեմիան եկեղեցիին մէջ:

Կէս գիշերին, Միաբանութիւնն ու ներկայ հաւատացեալներ իջան Ս. Երեմիան այլը, ուր կատարուած արարողութիւններէն մաս մը ձայ-

նասիրութեամբ Բորգանանի ռատիօ կայանէն ի տիրու աշխարհի: Կարգացուեցաւ Ս. Թննդեան Աւետարան, երգութեան «Փառք ի բարձունս» և այլ շարականներ, որոնցմէ ետք Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրը տուաւ հանուար հայութեան ուղղութեամբ իր Ս. Թննդեան պատգամը ու վերադարձաւ Երուսաղէմ: Այս արարողութեան ներկայ էին Ս. Ալբրին մէջ, Երուսաղէմի Վսեմ. Կառավարիչը, իր փոխանորդը, Ռատիկանապետը և Բեթղեմէմի Կառավարիչն ու Ռատիկանապետը: Ասկէ անդին մատուցուեցան զոյգ Ս. Պատարագներ: Վերջինը մատուց Ս. Ալբրին մէջ Գեր. Տ. Շնորհք Եպս. Գալուստեան, որ կատարեց նաև «Ջրօրհնէք»ի արարողութիւնը: Հանդիսութիւնները աւարտեցան արևածագին, երբ Միաբանութիւնը թափօրով Ս. Թննդեան մեր վանքը բարձրացաւ, և տեղւոյն Ս. Յակոբայ եկեղեցիին մէջ կատարուած Աւետարանի ընթերցումով վերջ գտան գրեթէ ամբողջ գիշերը ընդգրկող Ս. Թննդեան այս արարողութիւնները:

Աւանդական նախահաշին ետք, Միաբանութիւնը ինքնաշարժերով ճամբայ ելաւ դէպի Երուսաղէմ, ուր հասաւ ժամը 9ին և բարձրացաւ Պատրիարքարանի լուսազարդուած մեծ դահլիճը: Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Ս. Թննդեան աւետիսով օրհնեց ու արձակեց ամենքը:

ԱՆՈՒՄՆԱԿԱԶՈՒԹԻՒՆ

26 Յունուար Կիրակի, Սեւանախոյութեան տօնին առթիւ, առաւօտեան ժամը 8.30ին, Գեր. Տ. Սուրեն Եպս. Քէմհանեանի զխաւարութեամբ, «Հրաշափառ»ով հանդիսաւոր մուտք կատարուեցաւ Ս. Յարութեան Տաճարէն ներս, ուր Քրիստոսի Ս. Գերեզմանին վրայ հանդիսաւորապէս պատարագեց Գեր. Տ. Սուրեն Սրբազան. Ս. Պատարագի ընթացքին, ժառնգ. Վարժարանի բովանդակ աշակերտութիւնը ստացաւ Ս. Հաղորդութիւնը: Ս. Պատարագի երգեցողութիւնները կատարուեցան Հոգ. Տ. Թորգոմ Վրդ. Մանուկեանէ ղեկավարուած երկսեռ խումբի կողմէ: Վանք վերադարձին, Միաբանութիւնը «Լոյս ի լուսոյ» շարականի երգեցողութեամբ բարձրացաւ Պատրիարքարան, ուր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ կատարուեցաւ «Տնօրհնէք»ի արարողութիւնը: Օրհնուեցան Ս. Աթոռայ բարիքները: Ապա, թափօրը մեկնեցաւ վանքի մասունը, փութը, խոհանոցն ու սեղանատունը, շուն և կատարելու համար յոյն արարողութիւնը, Օրհնուեցաւ նաև, ի միջի այլոց, օրուան ճեղքայի աւանդական ճաշը:

ՏՈՆ Ս. ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ

Չորեքշաբթի, 19 Փետրուարի կէսօրէ վերջ, Մայր Տաճարին մէջ հանդիսաւորապէս պաշտուեցաւ Վարդանանք նախատօնակը, Հանդիսապետն էր Գեր. Տ. Սուրեն Եպս. Քէմհանեան:

Յաջորդ օր, Մայր Տաճարին մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագը մատուց, ըստ ընկալեալ սովորու-

թեան, ժառնգ. Վարժ. և Ընծայարանի Տեսուչը՝ Հոգ. Տ. Թորգոմ Վրդ. Մանուկեան և քարոզեց: Ս. Պատարագէն ետք, Գեր. Տ. Սուրեն Եպս. նախագահեց հոգեհանգստեան պաշտամունքին:

21 Փետր. Ուրբաթ օրը, ըստ սովորութեան, Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ Քաղաքիս Ասորոց Ս. Մարկոս եկեղեցւոյն մէջ. Պատարագեց Հոգ. Տ. Լեւոն Արդ. Արէշեան և քարոզեց Հոգ. Տ. Կորիւն Վրդ. Մանուկեան: Ս. Պատարագէն ետք Միաբանութիւնը պատուաւորուեցաւ Ասորոց Եպս. Թոմասուրդէն: Երթ ու դարձի թափօրեւրոն նախագահեց Գեր. Տ. Սուրեն Սրբազան:

Շաբաթ, 22 Փետրուարի երեկոյեան ժամերգութեանէն ետք, ըստ սովորութեան, Մայր Տաճարի խորաններն ու զխաւար օրբանկարները վարագուրուեցան:

23 Փետր. Կիրակի, Բուն բարեկեցեցողութիւն, փակեալ - խորանի Ս. Պատարագ մատուցուեցաւ Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ:

Չորեքշաբթի, 26 Փետրուարի առաւօտուն, Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ «Արեւազայ»ի առաջին ժամերգութիւնը:

ՏԵՍՈՒՆԸՆԴԱՌԱՋ

Նոյն օրը կէսօրէ վերջ, Մայր Տաճարին մէջ պաշտուեցաւ Տեառնընդառաջի հանդիսաւոր նախատօնակը: Ապա կատարուեցաւ «Անդառան»:

Դիւնրասկիզքին Մայր Տաճարին մէջ կատարուեցաւ «Հսկման» արարողութիւնը:

Յաջորդ օր, Մայր Տաճարի Աւագ Սեղանին վրայ մեծ հանդիսաւորութեամբ Ս. Պատարագը մատուց և քարոզեց Գեր. Տ. Նորայր Եպս. Պաղարեան, «Ապաքին զուք Տաճար Աստուծոյ կենդանւոյ էք» բնարանով:

Աւր. 28 Փետրուարի կէսօրէ վերջ, Ս. Թորոս եկեղեցւոյ մէջ (Ձեռագրատուն Ս. Աթոռոյ) պաշտուեցաւ տօնին նախատօնակը:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆՔ

Եւ. 2 Յունուարի կէսօրէ առաջ ժամը 11ին, Քաղաքիս նոր նշանակուած Պապական Նուիրակ Դեր. Ժօզէֆ Սէնթի իր առաջին պաշտօնական այցելութիւնը տուաւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

Աւ. 6 Յունուարի կէսօրէ առաջ ժամը 10ին, Արար Անկիլքաններու Հոգեւոր ներկայացուցիչ՝ Նորին Գերապատուութիւն Նահնդ Ա. Գրպէլէնի եպիսկոպոսական ձեռնադրութեան արարողութեան, յանուն Պատրիարք Հօր ներկայ գտնուեցաւ Գեր. Տ. Սուրեն Եպս. Քէմհանեան, իր հետ սենեկաւով Հոգ. Տ. Կիրակ Վրդ. Գարիկեանը: Արարողութիւնը տեղի ունեցաւ Քաղաքիս Անկիլքան եպիսկոպոսարանին մէջ, Ձեռնադրութեան անմիջապէս ետք տեղի ունեցաւ մասնաւոր հիւրասիրութիւն:

Դշ. 8 Յունուարին առաւօտեան ժամը 10ին, Յունաց Ս. Եննիգեան տունին առիթով, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, ի գլուխ Միաբանութեան, շնորհաւորութեան գնաց Յունաց Պատրիարքարան, որով ետք Եւրիշ խումբ մը այցելեց Դպարաց, Ասորաց և Հայկէջաց Մեծաւորներուն:

Ուր. 10 Յունուարին Ս. Աթոռ վերադարձաւ Ս. Աւստիս Միաբաններէն Հոգ. Տ. Զաւէն Վրդ. Զինչինեան՝ որ Ս. Եննիգեան արարողութեանց նախագահելու համար երկու շաբաթներէ ի վեր կը գտնուէր Ազգքսանդրիս:

Դոյն օրը, Բեթղեմէի Դայնագամ Տիար Համար ի ալաֆ, Ս. Եննիգեան վանուց Տեսչին հետ, այցելեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

Դոյն օրը, Ամրուայի Յորգանանի ներկայացուցիչ Պր. Դարբը, Ամրուայի պաշտօնեայ Պր. Անդրանիկ Պաղրճեանի հետ այցելեց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր:

Դոյն օրը կէսօրէ վերջ ժամը 4ին, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը ընդառաջելով Անկիլիքան Գեր. Տ. Մաքրինէն Արքեպ. Զրաւէրին, ներկայ գտնուեցաւ Եպիսկոպոսական Ժողովի առաջին նիստին՝ Անկիլիքան Եպիսկոպոսարանին մէջ:

Դշ. 14 Յունուարին, ըստ Հին Տոմարի Դոր Տօրոյ առթիւ, Պատրիարքարան շնորհաւորութեան եկաւ քաղաքիս վսեմ. Քաղաքագետը՝ Ռաուհի Էլ-Խաթիպ, ընկերակցութեամբ քաղաքագետարանի կազմին. եկան նաև Լիբանանեան, Իրաքեան և Եգիպտական Հիւսիսասիաները:

Դոյն օրը կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ըստ աւանդական սովորութեան, Ամեն. Սրբ. Պատրիարք Հայրը, Տնօրէն Ժողովոյ անդամներուն հետ, կազմակերպ առթիւ պաշտօնապէս այցելեց Ժոսանց, Վարժարան՝ ուր շքեղօրէն զարդարուած սրահին մէջ կատարուեցաւ մասնաւոր հանդիսութիւն: Վարդան Սրկ. Եւրեմ մը կարգաց: Պատրիարք Սրբազան Հայրը խրատական մը խօսեցաւ աշակերտութեան, որով ետք Տեսչարանին մէջ տեղի ունեցաւ հիւրասիրութիւն:

Դշ. 15 Յունուարին, Արարական Ծառի տունին առիթով, Քաղաքիս վսեմ. Մուհաֆիզի կողմէ եղած հրաւերին ընդառաջելով, ի գլխին Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, Գեր. Տ. Սուրէն Եպ. Քէմ. հաճեան, ընկերակցութեամբ Հոգ. Տ. Վազգէն Արք. Դըպրըսեանի և Տիար Կարպիս Հինգիլեանի, ներկայ գտնուեցաւ օրուայ հանդիսութեանց: Հարամ Եէրիֆի մէջ՝ օրուն յաջորդեց մասնաւոր հիւրասիրութիւն Ալֆաֆի տան մէջ:

Բշ. 20 Յունուարին, Ս. Եննիգեան տունին առիթով, առաւօտեան ժամը 1էն սկսեալ, յաջորդաբար Պատրիարքարան այցելութեան եկան Յունաց Պատր. Փոխանորդը, Լիբանոնական Միաբանութեան Կիւսթոսը, Իսրայէլացի Ամեն. Ս. Պատրիարքը, Դպարաց և Ասորաց Եպ. Փոխանորդները և Հայկէջաց Եպ. իրենց Միաբանութեան անդամներով, Անկիլիքան Արքեպ. Ս. Մա-

րանիթներու Պոր. Փոխանորդը, Պաղազան Կուրակը, Հայ և Յոյն Կաթողիկոսներու Փոխանորդները, Լուսեարականներու Երէջը, Դոմինիկեաններու վանահայրերը, Քաղաքիս վսեմ. Մուհաֆիզը՝ Հասան Էլ-Քէթիպ, ընկերակցութեամբ վսեմ. Մուխասարֆին և Զինուորական աւստիկանական ընդհանուր պետերուն, Սէուտի Արարիոյ Բնդ. Հիւպատոսը, Քաղաքիս վսեմ. Միսթին, Երուսաղէմի և Երիքովի Երեսփոխաներ Տնօրք Քաթիլ Արայքաթ և Իկր Ֆարրան, Տիար Լուիֆի Մուպրայի, Հին Քաղաքի Ստիկանական աւստի փոխանորդը, Լիէզոնի Տնօրէն Տիար Իսմայիլ Կաշաշիպի, և այլ Արար և Հայ ականաւոր անձնաւորութիւններ:

Եր. 8 Փետրուարի կէսօրէ վերջ ժամը 3.30ին, Հոգ. Տ. Տ. Թորգոմ և Զաւէն վարդապետներ ներկայ եղան Քաղաքիս Հնագիտական Տնօրէնութեան կազմէ Երիքովի պեղումներու մասին տրուած դասախոսութեան:

Ուր. 14 Փետրուարին, Յորգանան և Իրաք կազմակերպ միացեալ զանապետութիւն մը: Ոյս ուրախ առիթով, անմիջապէս Պատրիարքարանի վրայ բարձրացուեցաւ պետական դրօշը և Կ. Վ. ժամը 2.30ին մօտ քսան վայրկեան տեղի ունեցաւ օրուայ ուրախ լուրը ծանուցանող զանգահանարութիւն՝ միւս բոլոր համայնքներու հետ:

Եր. 15 Փետրուարին, յանուն Պատրիարքութեան, Միաբանութեան և Յորգանանի հայ համայնքին, շնորհաւորութեան հետադիւրներ յղուեցան Յորգանանի Կ. Վ. Հիւսէյն և Իրաքի Կ. Վ. Ֆէյսալ թագաւորներուն:

Դոյն առաւօտ ժամը 10ին, Գեր. Տ. Սուրէն Եպ., հետն ունենալով Հոգ. Տ. Վազգէն Արքեան և Տիար Կ. Հինգիլեանը, յանուն Պատրիարքարանի, Միաբանութեան և Յորգանանի մերազն ժողովուրդին, շնորհաւորութեան գնաց վսեմ. Մուհաֆիզին, ներկայացուեալ խնդակցութիւնը Յորգանան - Իրաքեան միացման առթիւ:

Շաբաթ և Կիրակի օրերը պետական տօն հռչակուեցաւ: Ոյս առթիւ շքեղօրէն զարդարուեցաւ և զրօշազարդուեցաւ վանքի աւագ դուռը, երկտարական լոյսեր ապուցուեցան և վանքի դրան ճակատը պետուեցան Իրաքի և Յորգանանի զոյգ Հաշիմական թագաւորներու նկարները: Երեք գիշեր տեղի ունեցաւ լուսավառութիւն:

Դշ. 19 Փետրուարի կէսօրէ առաջ ժամը 11ին, Գեր. Տ. Սուրէն Եպ. և Տիար Կարպիս Հինգիլեան շնորհաւորութեան զանգի Քաղաքիս Իրաքեան Ընդհանուր Հիւպատոս վսեմ. Հիքմէթ Պէյ Սուլէյմանին, Տ. Սուրէն Արքեան յայտնեց իր անկեղծ շնորհաւորութիւնները յանուն Պատրիարքարանի և ժողովուրդին, Իրաքի և Յորգանանի միացման առթիւ: